

שמור את חודש האביב

מחן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל

רגלא בפומי דבני התורה לקרוא לחודש ניסן 'בין הזמנים', ואפשר אולי לטעות ולחשוב

שהוא חודש שאינו כ"כ חשוב, אבל עלינו לדעת שהוא זמן מצד עצמו, וכמבואר בספה"ק שחודש זה כולו בבחינת ר"ח, כמש"כ "החודש הזה לכם ראש חדשים" בשאר חודשים כל ימי החודש הם חול, ורק ראש החודש מקודש, משא"כ חודש ניסן שכולו בבחינת ר"ח, ואפשר בחודש הזה להתקרב אל ד' באופן מיוחד.

הנצי"ב ז"ל כתב שהחודש הזה הוא המובחר שבחודשים ואפשר להשיג בו הרבה מאוד, ולכן יחד עם זה שצריך לנח, צריך גם לחשב כיצד לנצל את הימים הללו, ומי שחס על חייו - ישתדל שכל החודש הזה יעבור ברוממות.

צריך לנצל היטב חודש זה לעליה, הן בסור מרע והן בעשה טוב, כיון שבחודש זה ניתנת לכל אחד באופן מיוחד האפשרות "לצאת משעבוד לגאולה" - ובחודש הזה מעבדי פרעה נעשינו עבדי ד', ועל כן צריכים אנו לשעבד את עצמנו כעת להקב"ה, והיות חודש ניסן הוא החודש הראשון, ממילא יש בו השפעה על כל השנה, וכמה שנשתדל בו יותר, כן נצליח יותר במשך כל השנה!

ואמנם הפועל יוצא הוא, שאין אנו כ"כ פנויים להתמדה כמו בכל השנה, ומה שצריך האדם להכנת ביתו לחג הרי שבדאי חייב הוא בזה, מ"מ אם ינצל היטב את הזמן ויקבע לעצמו

זמנים ללימוד, ימצא זמן רב ללימוד התורה, ובכך ישתכר גם כל השנה.

ואולם אל ירע בלבבו אם אינו מצליח ללמוד כחפץ ליבו, כיון שדרכי העליה אינם רק ע"י ת"ת,

החוק במוסר

נצרה כי היא חי"ך, הרהורים ממשא מחן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א באשכבתא דרבי

♦ הרה"ג רבי יעקב ישראל בייפוס ♦

לנפטר הגדול, חזה הדבר היחיד שאנו יכולים להחזיר לו. על כן, כך הוא הכריז: הבה נקבל על עצמנו שלא יעבור יום בלי לימוד מוסר!

"מה נאוו על ההרים" - קרי: רכסים "רגלי מבשר!" שהרי ביישובנו עדיין מהדהדת בת קול של רבינו הנערץ מרן הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, משרידי כבשן המוסר בת"ת דקלם, אשר רבות משיחותיו היה מסיים בהרעימו בקולו: "החזק במוסר אל תרף, נצריה כי היא חי"ך!!" והחרה אחריו מורינו המשגיח מרן רבי דב יפה זצ"ל, שדיבר ללא הרף על חשיבותו הגדולה של "חלק המוסר שבתורה", קרי - לימוד המוסר.

אם כן, הקרקע כבר נחרשה, התלמים ערוכים, חסרים רק ה"שתילים" - לגיון השתולים בבית ה'. הלא המה בני התורה הרבים ובראשם האברכים היקרים, הנקראים להיחלץ ולהלחם ברפידים. דהיינו ברפיון שחל בזמננו בכל הנוגע ללימוד המוסר. הבה נחלץ חושים כלפיד אש העובר לפני המחנה, ונצית מחדש את להבת המוסר, כשנלמד מוסר בצורה מעניינת כבברכת מרן רה"י שליט"א יהפך מימי חובתנו בעולמנו למקור יום יומי לשמחה תמידית. עי"ז תתחזק יראת שמים שבקרבו, נבקר את מעשינו וייטב לנו בזה ובבא.

יש להניח שבכוחו של כל אחד ואחד מאתנו, להגדיל את הסיכוי לזכות לכך שאיש האשכולות האוהב הגדול אשר פעל גדולות ונצורות עבורנו עד הנה, יפעל למעננו וישתדל להביא עלינו שפע ברכה והצלחה, אם וכאשר גם אנו נשכיל לפעול לעילוי נשמתו הגדולה. מרן הרב שך זצ"ל ביקש מתלמידיו בצוואתו שיואילו להקדיש למענו "מחשבת מוסר". ויבדלחט"א מרן ראש הישיבה, הכה על קדקדונו בהלויה בקוראו לכולנו להעלות על סדר יומנו את לימוד המוסר.

כל אחד ואחד, יש לו צורך ביראת שמים. אמנם אין סוף למדרגות ביראת שמים, כך הוא אמר, אבל לכל הפחות משהו יש להוסיף, ועוד משהו ועוד משהו. העצה היחידה לזה היא עסק המוסר, כדי שהאדם יהיה נתון לביקורת עצמית. אנו חייבים הרבה

משנת חכמים
מתורתם של רבותינו

אלא נצרכים אנו גם לזמן בו העבודה שלנו היא במעשה המצוות, ולכל זמן ועת, ואפשר כעת להשקיע גם בלהתפלל טוב ולברך טוב ובכלל הנהגות המידות והבית.

כאמור חודש ניסן הוא זמן גדול, ומי שלומד בו שכרו מרובה, וע"כ בודאי ינסה היצר מאוד לשדל את האדם שלא ילמד בחודש זה, שהרי זהו זמן הגדול מחבירו שיצרו גדול, אבל עלינו לקיים "שמור את חודש האביב" לשמור את החודש הזה שלא ילך לנו לאיבוד עד כמה שכ"א יכול.

ימים אלו של חודש ניסן קודם הפסח דורשים הכנה מיוחדת, ולכן על כ"א להכין את עצמו, שלא להיכשל בדברים המועדים להם בימים שכאלו, וכגון מידת הכעס אשר רבים נכשלים בו במרוצת ערב החג, וע"כ כ"א חייב להשתדל בזה עד כמה שהוא יכול.

מלבד זאת ראוי להוסיף, בחודש זה שבדר"כ צריך בבית עזרה, מוטל על כל בחור 'לשאת בעול' ולעזור במה שצריך, והרי מובא שמה שעבד עושה לרבו צריך הבן לעשות לאביו, ואעפ"כ יש בחורים שחושבים כי מה שהם עוזרים להורים זה בהתנדבות...

יזכנו השי"ת לנצל כראוי וכנכון את ימי בין הזמנים, לנוח בהם כראוי ולשמור בידנו את אוצרות הנצח שלנו. ולרכוש בהם את המעלות הרבות והמיוחדות לימים אלו עם שאר אחינו בני הישיבות הקדושות וכל בית ישראל אכ"ר.

ברכת האילנות בשבת

לדעת רוב הפוסקים מותר לכתחילה לברך ברכת האילנות בשבת וביום טוב ואין חשש שמא ישכח ויקטוף, ויש שהחמירו בזה על פי סוד וכדלהלן:

דעת המתירים לכתחילה: כתב הגר"ח פלאגי בלב חיים (ח"ב סי' מ"ד) "מותר גמור וראיה ממ"ש מרן בש"ע א"ח סימן של"ו". ולא חיישינן שמא יתלוש. וע' מ"ב (שם) וע' ששכ"ה (פרק כ"ו הע' ע"ח).

וכן ע' בדברי האדר"ת (תפילות זוד, נפש דוד עמי רט"ו) "הייתי זהיר וזרזי לקיים ד' חז"ל הקדושים, לברך בימי ניסן [או אייר]. על הני אילני דמלבלבים, והייתי מהדר לברכה בשבת כדי למלאות החסר, וגם חזרתי לברך בבוקר בעת תפלת שחרית, שהיו בביתי המון להתפלל, וברכתי אחר התפילה כדי לזכות את הרבים, שאינם יודעים כלל מדוי זה".

וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (ישא יוסף אור"ח ח"ב סי' נה) שיוכל לברך ברכה זו בשבת, וכן נהג הגר"ש ז"א אוערברך זצ"ל (הליכות שלמה תפילה פכ"ג הע' קכא) והגר"י פישר זצ"ל (הליכות אבן ישראל ח"א עמ' האות ב) וכן ביו"ט של פסח.

וכן ע' בארחות רבנו ח"ג עמ' רכ"ד אות כ"ו, וכן ע' דברי הגר"ח קניבסקי זצ"ל שער העין (עמ' תי"ז אות י', הע' ח') "עוד העיד בפני חכם אחד, שמדומה לו שראה את הקה"י מברך ברכת האילנות בשבת, האם ידוע לכת"ר עובדא כזו, [דיש דעות שלכתחילה לא יברך בשבת]. תשובה: נכון. וכן בשו"ת באר משה (ח"ג סי' מ"ג אות ב, ח"ח סי' ע"ט).

מאידך דעת הכפ החיים שאין לברך (רכו ס"ק ד') "בשבת ויו"ט אין לברך ברכת האילנות ... ונראה לדברי המקובלים שכתבו שע"י ברכה זו מברר ניצוצי הקדושה מן הצומח יש עוד איסור נוסף דבורר וע"כ אסור לברך ברכה זו בשבת ויו"ט. וכן עמא דבר".

וכן ע' בדברי הבן איש חי ע' בהגדה של פסח של הבן איש חי (ה ברכת אילנות אות ז') דאין מברכים ברכה זו בשבת ויו"ט והטעם כתבו האחרונים כדי שלא ישכח ויתלוש (הו"ד בס' עמודי הוראה על מורה באצבע עמ' קלג).

וכ"כ בשו"ת אור לציון (ח"ג פרק ו' אות ה') "תשובה. אין לברך ברכת האילנות בשבת"ג. ע' שו"ת יחיה דעת (ח"א סי' ב) שמהיות טוב יש לברך ברכת האילנות בימות החול.

ממצרים, מקנה לה חשיבות מיוחדת במינה. מסתבר אם כן שהיא נושאת עמה ידיעה הנצרכת לנו בעת יסוד האומה בצאתה מעבדות לחירות, וכמו כן יש כאן בודאי הארה שרצוי שתלוה אותנו בעת הכנסנו בכל שנה ל"חודש הזה".

במצרים היו בני"י שקועים במ"ט שערי טומאה, עד שמידת הדין יכלה להתרע ולטעון "הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז" (יש רות רבה). אף על פי כן כיוון שפנו אל ה' ע"י קידוש החודש, זכו כבר לבילל פסח, אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון", לגילוי שכינה. ושבעו אחרי כן שרו כבר משה ובני"י את שירת הים, אשר עליה אחז"ל שכולם כיוונו בנבואה וברוח הקודש לאותן המלים (עיין מכילתא שמות טו, א). דהיינו שכולם זכו, למדרגת משה רבינו.

מכאן אנו מגיעים למסקנה חשובה, **שבעם ישראל קיימת אפשרות לעשות תשובה על חטאים, ולהשתנות תוך זמן קצר מן הקצה אל הקצה!** אצל הגויים לעומת זאת, אפשרות זו אינה קיימת. ומה שמצינו תשובה אצל אנשי גינוה, אין זו תשובה המשתווה במדרגתה לתשובה של יהודי. אלא רק מחמת שסוף כל סוף שינו את דרכם, הקב"ה לא הפך את עורם.

מהו, איפוא, סוד ההבדל בין יהודי לגוי בענין התשובה? יש לומר שהגויים נמשלו לשמש (עיין סוכה כט.), שהוא מקור בלתי משתנה של אנרגיה. לכן יש לכל אומה את ייחודיותה אשר אינה משתנה לעולם. לעומת זאת עם ישראל נמשלו לירח שאינו מקור לאנרגיה, אלא הוא בבחינת "מראה". כאשר הוא פונה לשמש הוא מתמלא אור כשמש וצורתו נעשית עגולה. וכאשר הוא פונה מעט הצידה, הוא כבר מקבל צורה שונה.

זהו הסוד של "החודש הזה לכם". לעם ישראל אין תכונות עצמיות, הם כמו ירח, כמו מראה. לכן כאשר הם שהו מאתיים ועשר שנים בתוך טומאת מצרים, הטומאה השתקפה בהם, כמו במראה. **אולם די היה להם בפנייה קטנה אל השי"ת, וברגע אחד הכל השתנה!** עכ"ד

כך נוכל גם אנו להתאזר בכוחות רוחניים חדשים, כאשר פנינו תהיינה מועדות אל חודש ניסן חודש האמונה, ואל תג הפסח שבמרכזו. בשבועיים האחרונים נשלחו לעברנו קרני אור מהשמש הגדולה ששקעה לאבון לב כולנו. אך ממכה עצמה נוכל לתקן הטיה, וללמוד מרבינו זצוק"ל, היאך להערך ולהיטיב את דרכנו בתורה, במצוות, באמונה, בתפילה ועוד. אז תהווה שקיעת החמה, בחינה מסיימת של זריחה שתאיר את דרכנו בחיים.

המצוה הראשונה בה נצטוו ישראל, אומר הגר"א **וסרמן** זצ"ל ב"קובץ פרשיות", היתה "החודש הזה לכם". וכפי המבואר במדרש (והובא ברש"י בתחילת פ' בראשית) בה היה מן הראוי להתחיל את התורה. ויש להבין מה המיוחד במצוה זו, עד שהיא הראשונה לכל המצוות ובה היה מן הראוי להתחיל את התורה?

וכ' שם בשם הרב אייזקסון שביאר שמחשבו התקופות, החדשים והשנים, כפי שאנו מונים, ישנה ראייה גדולה לאמיתות התורה המסורה לנו מסיני, ויתכן שזה הדבר המיוחד במצוה זו. שכן בלוחות השנה של שאר אומות העולם, ישנם חסרונות בולטים במיוחד. בלוח בשנה של הישמעאלים, אין, כידוע, שמירה על תקופות השנה, לפי שהם מונים רק לחודשי הלבנה. גם לוח השנה של בני עשו (עמי איירופה ועוד) אין הלוח מסודר כי הם מונים רק לפי החמה, וכבר אירע שנזקקו לתקן את לוח השנה שלהם ולדלג על ימים. וכידוע, גם היום לא הצליחו להגיע לעמק השוה בחישוביהם.

לעומתם תורתנו הקדושה אשר מפי עליון ניתנה, שאין קץ להשגתו ולחשבונותיו, והוא מביט לסוף דבר בקדמתו. הוא יתברך ציוונו כיצד למנות ולסדר את לוח השנה, שנים רבות מאד לפני שהם בהבליהם המציאו לוחות שנה לפי חישובים אחרים. **והנה חשבון תורתנו עומד לעד ללא כל צורך בתיקונים ושיפוצים.** נתקיים בזה מה שנאמר (תהלים קיט) "צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת". ככל שחולפות השנים מתחזקת ראייה זו על אמיתת תורתנו, כאשר אין צורך לתיקון בלוח שנותינו.

מתנת ה"זמן"

בספר "דברי יעקב" (סוף פסחים), מאיר הגר"י שטינהויז שליט"א את מעלתה ויחודה של מצוות קידוש החודש שהיא המצוה הראשונה שנצטוו בה ישראל מיד בצאתם לחירות. מצב עבדות שהעבד נתון בו, ניתן להגדירו שמתוך שהוא מושעבד לאדונו, אין לו "זמן" הנמצא בשליטתו. לאור זה יוצא **שה"זמן הוא המתנה היקרה הניתנת לו עם שחרורו.**

מתנה זו קיבלנו ביציאתנו ממצרים מבית עבדים, והיא הונצחה ע"י המצוה של קידוש החודש, שהוא למעשה "קידוש הזמן". **על מתנה זו עלינו לשמור מכל משמר!** ובימים אלה יקרת הזמן נשמעת בכל חוצות בהספדים על מרן ר' חיים זצ"ל. אשר לימדנו פרק מאלף ביותר בשמירה על יקרת הזמן וניצולו, לאורו ניסע ונלך.

יחודיותו של "החודש הזה לכם"

אין ספק בכך שהעובדה שמצוות קידוש החודש, היא המצוה הראשונה אשר עליה נצטוינו ביציאה

י"ל ע"י
משנתה של תורה - רכסים ©
054-846-8706
Mishnatar@gmail.com
153-4-653-1557

לרפואת
יוסף משה בן אורה
יצחק בן תמר
בתושחי"י

זמני היום - לאופק רכסים

10:38 סו"ת תפילה	18:30 הדלקת נרות
12:44 חצות	06:26 נץ החמה
19:00 שקיעה	08:49 סוזק"ש: מג"א
19:37 צאת שבת ויו"ט ...	08:58 מג"א - 72
20:12 ר"ת	09:35 גר"א

וקווי ה' יחליפו חכ
העלון הבא
י"ל אי"ה לקראת
חג הפסח

זכנו לקבל שבתות
מתוך רוב בריאות ושמחה

לקוחות כללית ברכסים, לשירותכם מוקד שבת מרפאות סביון, רח' סביון 40 טל' 04-6641025

שעות פעילות

שבת 20:00-18:00 | שבת 12:00-8:00

לשירותכם, מנהל קשרי קהילה ברכסים:
הרב דני בוקובזה 054-8457898

בס"ד

משנת המוסר
מאיצור של מן המשגשג זצוק"ל

**'דווקא אחרי לימוד של זמן שלם בתורה ובמצוות, היצר רוצה לגנוב לנו אה הכל'
מנן רבי דב יפה זצוק"ל**

עצות לבין הזמנים

קביעות הלימוד

כדי לשמר את כל מה שרכשנו, עלינו במיוחד לשים לב, להשתדל לעשות תכנית איך לנצל את הזמן, כל אחד לפי מה שנראה לו שהוא יכול וצריך, הגדולים הורו שלפחות ארבע שעות צריך ללמוד.

תפילה ראויה

תפילה זה מהדברים העומדים ברומו של עולם, חשוב לדאוג שתהיה תפילה טובה, שלא יתפלל במניין שאינו מן המניין, אלא תפילה שתרומום אותו. כתוב 'וקוה' יחליפו כח' (ישעיה מלא) פשוטו של פסוק, שהמקווה לישועת ה' יזכה לישועת ה', אך יש לפרשו באופן אחר. יחליפו מלשון 'חליפין', דהיינו תמורת תקוותנו לקבלת שכר מאת ה' על שמירת המצוות, **נקבל כוח להמשיך הלאה ולקוות.**

שמירת העיניים

"בני אם יפתוך חטאים אל תבא" לפעמים גם בחור טוב, יכול להימשך אחר חבריו ללכת למקומות שיכול להיכשל בהם בראיות אסורות, באומרו שזה לא נורא, אך האמת כי זה נורא מאוד, אין לשער כמה מראות לא טובים יכולים **ללכלך את נפש האדם.**

אנו מתפללים ג' פעמים ביום "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים" בצפייה לביאת המשיח, צריך לדעת שמי שפוגם ומקלקל את עיניו ומטמאן, לא יוכל לראות באותם עיניים בעת הגאולה השלימה. החכמים התבטאו 'שהעיניים חלונות הנפש' ולפי מידת שמירתם מראיות אסורות תתנקה נפשו, אם כן חשוב מאוד לשמור את העיניים, לשמור את הראש, **יש לנו על מה לשמור!**

כיבוד אב ואם

כשנוסעים לבית ההורים יש לנו את הזכות הגדולה של קיום מצות כיבוד אב ואם ומורא אב ואם, שזה מהמצוות החמורות ביותר.

מנן החזון איש זיע"א אמר לרבי שמואל קובלסקי זצ"ל, שכמו שיש חובה ללמוד לפני החג את מצות החג, כך לפני שנוסעים הביתה חובה ללמוד הלכות כיבוד אב ואם.

צריך במיוחד לזהר מלצער את ההורים, לפעמים בחור רוצה לנסוע לטיול מסוכן והאמא מפחדת, והבחור מזלזל ברגשות אימו באומרו שהיא מגזימה בפחד, עבירה גדולה מאוד לצער אותם, עבירה גדולה לצער כל אדם, כל שכן ההורים.

זהירות מסכנות

פעם לא היה צריך לעורר על כך, אבל המציאות מחייבת לעורר על כך, הרי יש לנו חובה מפורשת בתורה - "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", מחללים שבת אפילו על רגע של חיים, בחורים צעירים שיכלו לחיות המון שני ומכל רגע לעשות נצח, והפסידו את חייהם שלא נזהרו מספיק.

תכנון בין הזמנים

לשכוח שיש יצר הרע. אחד התועלות שבלימוד המוסר, זה שהוא מזכיר לנו שיש יצר שאורב לו.

ניצול הזמן

לפעמים אפשר לקנות קרקע בזול מפני שהביקוש נמוך, ישנם שקונים על אף הסיכון שלא תהיה שווה, וישנם שפוזחים ולא קונים, אחרי שלא קנו התברר שכדאי היה לקנות מפני שעלה שווה, אנשים רגילים להצטער על כך, על אף שאינו אשם מפני שבאמת הקנייה הייתה כרוכה בסיכון, כשאדם לא מנצל את הזמן, ברור שהוא מאוד יצטער על כך.

אשרינו שאנו מובטחים שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, והבא להיטהר מסייעים בידו. ובאמת ראוי להתפלל כבר עתה, שבין הזמנים יעבור כראוי ולא ח"ו להיפך.

להערות: ia0527658778@gmail.com

אלונה דהלכנתא
נדרוני הלכה לעורר המעיינים

**עד מתי זמן אכילת מלוח מלכה?
הרב ישראל ארלנר**

מקור הדין והטעם

בגמ' [שבת ק"ט:] איתא 'לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת' וכו'.

והטעם כתב רש"י [ד"ה 'במוצ' ש'] כדי ללוות את השבת ביציאתה דרך כבוד, כאדם המלוה את המלך בצאתו מן העיר.

עוד טעם הובא בשבלי הלקט [סדר מוצ' ש'] אבר אחד יש באדם ונסכיו שמו ואינו נהנה בשום אכילה אלא באכילה של מוצ' ש'. וע"ע באליהו רבה [סי' ש' סק"ב].

זמן אכילה לכתחילה

וכתב המ"ב [סי' ש' סק"ב ובשעה"צ סק"ה] דמכיון שהענין הוא ללוות את השבת, א"כ לכתחילה יש להקדימה כמה שיותר סמוך לשבת, כמו שמלווים אדם בשעה שיוצא, ולא אחרי שכבר יצא והסיח דעתו ממנו.

ד' שעות

והנה החמדת ימים [תלמיד האר"י, שבת פי"ח אות סה] כתב 'האוכלים אותה אחרי ד' שעות לא עשו ולא כלום'. ונמשכו אחריו היסוד ושורש העבודה [סוף שער שמיני] והכפ החיים [סי' ש' ס"ד] ועוד.

כל הלילה

ואולם בדברי הגמ' משמע שזמן אכילתה הוא כל הלילה דהרי כתוב 'יסדר שולחנו במוצאי שבת', ומוצ' ש' משמע כל הלילה עד עמוד השחר. וכן פסק השו"ע [סי' ש' ס"א].

ובביאור הגר"א [סק"ב] למד דמזה שהגמ' כתבה בסמיכות המימרות של אכילת סעודה בליל שבת ואכילת סעודה במוצ' ש', א"כ כמו שבלייל שבת יש לאכול פת ה"ה שבמוצ' ש' יש לאכול פת. וכתב הגר"ש דבליצקי [דרך ישרה פמ"ח הערה 1] והגר"ב מוצפי [שיבת ציון שער י"ב סס"ב] דמסמיכות המימרות ילפינן גם דכמו שבלייל

שבת לא מצאנו הגבלת אכילה עד חצות, ה"ה לגבי מלוח מלכה אין הגבלה לגבי זמן אכילתה, וזמנה כל הלילה.

ובתוספת מעשה רב מסופר, שפעם אחת במוצ' ש' חלה הגר"א והקיא, וכשהבריא מעט צוה לעומדים לפניו לראות דאם עדין לא האיר השחר שיאכילו אותו כזית פת בע"כ עבור מלוח מלכה. ומשמע שזמן אכילתה הוא עד עמוד השחר.

וכ"כ האר"י [שער הכוונות דף ס' ע"ב] 'לפי שקדושת השבת נמשכת כל הלילה וראיה לזה ענין סעודה רביעית. משמע להדיא שסעודה רביעית זמנה כל לילה.

עד חצות

והנה המ"ב [שם] כתב 'שבשערי תשובה משמע שאינו כדאי בכל גוונא לאחרי חצות'. אכן המעיין בדברי השע"ת [סק"א] יראה דהביא בשם האר"י שאסור לומר וידוי במוצ' ש' רק לאחר חצות לילה כי עד חצות יש קדושת שבת. ודימה זאת המ"ב שגם את סעודת מלוח מלכה יאכל עד חצות.

אולם הגר"ש דבליצקי [שם] יצא לחלק דאין ראיה מדברי האר"י, כיון שגם האר"י סובר שוידוי אסור לומר לפני חצות כמו שכתב בשער הכוונות [דף ס' ע"ב] שבמוצ' ש' קודם חצות אסור לבכות ולהתאבל, ואעפ"כ כתב שסעודה רביעית זמנה כל הלילה וכנ"ל.

זריזין מקדימין

ולכתחילה בודאי ראוי להקדימה כמה שיותר מצד זריזין מקדימין. אולם אם ע"י שיאכל מיד בצאת השבת או קודם חצות, יצטרך להקל ולא לאכול פת, א"כ לכאורה ברור שעדיף להמתין ולאכול לאחר חצות לילה ובפת, כפי שהתבאר מהגמ' השו"ע האר"י והגר"א.

לכך כי ממנו תוצאות חיים'.

והלב הוא לא רק יסוד העבודה ועיקרה אלא גם תכליתה וקיצה הגבוה, שאמרו ז"ל (נדרים ל"ח א') חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חסר אחת שנאמר ותחסרוה מעט מאלהים (ומטעם זה נתכנה תלמידו יהושע - בן נון שהיה נבון-רמב"ן עה"ת), ומידת התבונה כ"כ נדירה שלא נמצאה אפי' בגדולי עמי" כמ"ש רש"י בפר' דברים, והבינה מקורה בלב כמ"ש בברכות ס"א א' שהלב מבין (רש"י - שנאמר ולבבו יבין), נמצא שע"י הלב משיגים תבונה שהיא תכלית המעלה שניתן להגיע אליה.

ומאידך ע"י חסרון בתבונה נופלים מאיגרא רמה לברא עמיקתא כנרמז בנו"נים הפוכים בנסוע העם מהר סיני.

נמצינו למדים שעבודת הלב היא ראש יסוד ותכלית כל התורה כולה, לכן עלינו בכל מעשינו בכל עת ליישם ענין זה, ומעט דוגמאות מעשיות בזה: (1) לאהוב את הקב"ה והתורה וישראל (בכל לבבך). (2) להתפלל ולברך בכוונת הלב (בכל נפשך - ע"י ביטול המחשבות וכדו'). (3) לשמוח בכל אשר בא עליו (בכל מאדך - ע"ש בפירש"י).

א"כ עתה בזמן מסוגל זה שבו אנו עומדים - שבת ראש חודש ניסן, בעת אשר שלושה ספרי תורה מוצאים מן ההיכל והקדושה עולה על גדותיה, נשיב אל לבנו כמה מחויב הדבר וכמה הוא בנפשנו שנהייה אנחנו אנשי לב מאמינים בתורה באמת ומקיימים אותה באמת שמחים בטובתנו ושמחים בטובת חבירנו מילה טובה על שפתנו ויד מעודדת על שכם חבירנו אוהבי שלום

ורודפי שלום ואנשי שלום, כן יתן השם. גוט שבת גוט חודש גוט יאר וגוט חיי עולם.

ואחז"ל 'רחמנא ליבא בעי' וכדכתיב (משלי) 'תנה בני לבך ל'. וידוע אשר רבן יוחנן בן זכאי במסכת אבות ראה דברי רבי אלעזר בן ערך מאשר דברי חבריו שאמר שדרך הטובה או הרעה שילך בה האדם תלוי באם יהיה לו לב טוב או לא, ובל נשכח שאמר שם שראב"ע מכריע את כל חכמי ישראל גם יחדיו.

ומפורסמים דברי הרמב"ם ב'שמונה פרקים' שאמר שכל עבודת המידות שהיא כלשונו 'רפואת הנפש' היא ע"י

מלווים אותנו לכל אורך ההגש"פ שהוא מיוסד על המספר ארבע: קושיות כוסות בנים, ולמספר ארבע שייכות ללב, שללב ארבעה חדרים, והטעם בזה נ"ל שהוא מפני שארבע מייצג כל מה שמסביב, ארבע רוחות השמים וכדו', לכן בכדי שיהיה אמצע בעינין שיהיה ארבע, והבן.

וענין ביכור הלב הוא יסודי לכל התורה כולה, שכן אותיות ב' ו-ל הם הפותחות וחותרות גם את התורה וגם את התנ"ך. ואמר הכוזרי שעמ"י

רש"י בריש התורה אמר שהתורה ראויה היתה לפתוח בחדש הזה לכם ולא פתחה בבראשית אלא משום כח מעשיו הגיד לעמו. למדנו דמצוה הראשונה שבתורה היה ראוי שתהיה החדש הזה לכם, א"כ ראוי ומחויב אשר נברר מה עומד בעומק ציווי זה. והנה כבר נתקשו תוס' ברה"ש היאך יהיה ר"ח ניסן ראש כל החדשים כשראש השנה באמת הוא בא' בתשרי (דאמרינן היום הרת עולם) ועי"ש במה שתייצו.

ונוסיף עוד להקשות אנן דחזינו דחודש ניסן אינו ראש אלא אמצע, שהחל מחודש שבט מזל העולם בתהליך של צמיחה, בתחילה בחודש שבט בו משמש מזל דלי שאינו אלא מים בעלמא, אח"כ דגים באדר החיים תוך המים, אח"כ טלה בניסן שהוא בע"ח קטן, אח"כ שור באייר שהוא בע"ח גדול, ולבסוף תאומים בסיון שהם אדם נור הבריאה (התהליך נקטע בתמוז במזל סרטן המרמז על החורבן ואכמ"ל).

וחזינו דמזלו של ניסן עומד באמצע התהליך - שנים מלפניו (דלי ודגים) ושנים מלאחריו (שור ותאומים), גם כלפי רה"ש האמיתי דתשרי ניסן הוא בדיוק חצי שנה לאחריו, הוי אומר שהוא נמצא בדיוק באמצע השנה.

נמצינו למדים שמעלת חודש ניסן הוא היותו באמצע, לפיכך עומק הציווי ד'החדש הזה לכם' מורה שעלינו לרומם הלב התון והפנימיות, לעומת הקצוות, הם הנראים מבחוץ, שעלינו לעשותם טפל לעיקר השוכן עמוק בפנים.

זהו גם הנרמז במצות מצה היחודית לחודש זה, שאת הנראה לעינים הוא החמץ המנופח

והריק מתוכו עלינו לבער, ואילו את המצה שהיא עצמות הלחם, לב הלחם, עלינו לקדש. ורמזים אלו

7 הערות: good7080@gmail.com

משנת הדרך

הארות והערות על הדרך היומי

כמה הערות על הדרך • יבמות כ-כו הרה"ג רבי נחמיה וואלך

דף כ. - גדר איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו

מת ייבם ונולד - ראובן מת בלא בנים, שמעון ייבם, ואז לוי נולד - מחלוקת. לרבנן אסורה על לוי [כשימות שמעון], ולרבי שמעון מותרת. מאידך גיסא, בייבום רגיל כשייבם שמעון הרי היא אשתו גמורה, שיוצאה בגט ולא בחליצה, ויכול אף להחזירה. ובזה כולי עלמא לא פליגי.

א. צריך להבין המחלוקת במת ייבם ונולד, מדוע לרבנן זה נחשב שלי מצאה באיסור, ולרבי שמעון חשיב מצאה בהיתר?

ב. לכאורה שיטת רבנן קשה ממה נפשך - אם בייבום שמעון לא פוקע ממנה שם אשת ראובן, ועדיין יבומים ראשונים עליה, א"כ מדוע אינה צריכה חליצה כשמגרשה שמעון? אלא מאי, משום שכבר אין יבומים ראשונים עליה! - א"כ חזרת קושיית הגמ' מאי טעמייהו דרבנן - הלא כשלי נולד באמת מצאה לזו בהיתר!

והנראה בזה בס"ד, דהנה ראשית יש לנו לחקור בעצם הדין שראובן שמת בלי בנים מצוה לייבם ואין איסור אשת אח - האם הוי כהותרה או דחווה.

האם עיקר דין ערוה של אשת אח נאמר בכל מקרה, בין אם מת עם או בלי בנים, אלא שכשמת בלי בנים חידשה התורה שגדול כח מצות ייבום שדוחה איסור אשת אח. או דלמא שכל איסור אשת אח נאמר מלכתחילה רק כשמת האח עם בנים, אך כשמת בלי בנים אין כאן כלל שם ערוה, אלא היא מותרת בעצם למיבם.

ומחקירה זו נבוא לדון בגדר איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו.

לפי הצד הראשון שרק ע"י מצות יבום נדחה

איסור אשת אח, א"כ באשת אח שלא היה בעולמו, אין כאן מצות ייבום שתידחה את איסור אשת אח הרובץ עליה מעיקרא. ונמצא שאם יש לראובן שני אחים, שמעון שהיה בעולמו ולוי שנולד אחר מיתת ראובן [לפני שייבם שמעון] - בעצם היא אסורה באיסור אשת אח על שניהם בשווה, אלא שלשמעון יש מצות ייבום שתדחה האיסור, וללוי אין.

אך להצד השני שאין כלל איסור ערוה כשמת ראובן בלי בנים, א"כ יש לומר שאשת אחיו שלא היה בעולמו הוא איסור חדש שנולד יחד עם האח החדש, כי בלא זה, אף שאין מצות ייבום, אך מהיכן מגיע האיסור? ומעתה נמצא, שבאופן הנ"ל שיש כאן שמעון ולוי - הרי שלשמעון היא מותרת כי מעולם לא נאסרה עליו, וללוי היא אסורה באיסור החדש שנולד יחד אתו!

מעתה יש לומר שרבי שמעון סבר כהצד הראשון, שאיסור אשת אח נדחה מפני מצוות ייבום, ואף שענד שייבם אותה היתה אשת ראובן, אך בייבום עצמו נדחה האיסור ומעתה אין עליה יותר שם אשת ראובן. והכל פשוט - שמגרשה בלא חליצה, ויכול להחזירה, ואף לוי שיוולד עתה היא מותרת בה - כל זה משום שע"י הייבום נדחה ופקע ממנה שם אשת ראובן. וזהו 'מצאה בהיתר'.

ורבנן סברו כהצד הב', ושיטתם מבוארת נפלא. אין מקום כלל להקשות סתירה בין מה שמותרת לשמעון לזה שאסורה ללוי. אלא אדרבה, אין בכלל סברא להשוותם. כי על שמעון שהיה בעולמו של ראובן שמת בלא בנים - מעולם לא נאסרה, ואילו על לוי יש איסור ערוה חדש של אשת אחיו שלא היה בעולמו, שהוא סוג שלא שייך כלל בשמעון.

הליכה בדרך הממוצעת, ועל כגון זה כתיב (משלי) 'מכל משמר בני שמור

הוא כלב לאוה"ע. וא"י בלב העולם, ויר' בלב א"י, וקה"ק הוא לב הכל.